

„Soča“ izhaja vsak četrtek in velja pošto prejemanja ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto f. 4.50
Pol leta „ 2.30
Četrt leta „ 1.20

Pri oznanilih in ravno tako pri „poslanicah“ se plačuje za navadno tristočno vrsto:

8 kr., če se tiska 1 krat
7 „ „ „ 2 krat
6 „ „ „ 3 krat
Za večje črke po prostora.

SOČA

Posamezne številke se dobivajo po 10 soldov v Gorici, pri Paternollju; v Trstu v tobakarnicah „Via del Belvedere 179 in „Via della caserma 60“

Naročnina in dopisi naj se blagovoljno pošiljajo pod naslovom: Viktor Dolenc v Gorici. — Rokopisi se ne vračajo; dopisi naj se blagovoljno frankujejo. — Delalcem in drugim nepremožnim se naročnina zniža, ako se oglase pri uredništvu.

Glasilo slovenskega političnega društva goriškega za brambo narodnih pravic.

Porotne sodnje.

III.

Tretja važna oseba pri končni obravnavi je zagovornik, katerega pripuščajo naše postave, kakor smo že omenili, še le od 1850. sém, poprej so naši merodavni krogi bili nasprotni zagovorništvu. Res, že preiskavni sodnik, tudi predsednik morata gledati da vse pozvesta kar je obdolžencu v prid; celó državnemu pravdniku je to dolžnost, k-r mora iskati le resnice in pravice. Človek bi torej mislil, zadosti je obdolženec preskrbljen, vendar nij temu tako. Vsi ti imajo dve nalogi, dvema gospodarjema pa ne more nobeden dobro zlučiti, prvega ali drugega mora zanemarjati. Zatorej je treba, da se pripuščajo obdolžencu izkušani človek, kateri ima uradno dolžnost samo zanj skrbeti, kojemu se sme popolnoma zaupati, in ki ne sme povedati nič, kar od njega sliši in bi mu znalo biti v škodo. Po drugih deželah so že davno to potrebo spoznali, in nij naroda na svetu, kateri ne bi bil s svobodo tudi tirjal, naj se obdolžencem ne zagovorniki dajajo, kajti zatoženec nij že hudodelnik, to dokazuje šele konečna sodba. Gledé na to dovoljuje naša postava obtožencu enega tudi več braniteljev, pri končni obravnavi mora ga imeti, in če je vbožec dobi zastoj iz imenika od postave poklicanih zagovornikov. Tudi že poprej sme po §. 45 obdolženec branitelja poklicati, kedar se pozveduje obstanek djanja, in nij mogoče, poznej ponoviti teh pozvedeti tudi se sme, če je zaprt z njim pogovarjati v pričó kake sodnijske osebe. Kedar ne škoduje namenu preiskave, sme preiskavni sodnik, in vsled pritožbe sme posvetovalna zbornica branitelju dovoliti pregled vseh ali saj nekaj aktov, in od nekarih dobi prepise, če jih tirja. Potem pa, ko se mu je zatožni spis vročil, sme se zatoženec z braniteljem pogovarjati sam in tajno, in oba imata pravico, spise razen zapisnikov, ki obsegajo posvetovanje sodnije, pregledovati in prepise jemati. Braniteljeva dežnost je torej, kolikor je še mogoče in potrebno pojasnavati okolnosti in zatoženčeva razmere, tirjati, naj se pozve, kar se je morebiti prezrlo, da dober temelj postavi zagovoru. Ako kaže le koliko uspeha, naj pritožbo poda rekuz zoper zatožni spis na nadsodnijo. V drugih deželah se po končani preiskavi predloži cela pravda posebni zbornici—zatožniji—katera odloči ali sme tožitelj podati končni spis in tirjati končno obravnavo, ali ne. Na Angležkem ima to razpediti tako imenovana velika juri iz 38 in več porotnikov, izmed katerih mora saj 12 glasovati za zatožbo.

Na Francoskem ima to nalogo zatožnija, katero je leta 1850 tudi pri nas postava vpeljala, sadajna je to izpustila, in pripuščajo zatožencu le pravico rekuzi zoper zatožni spis državnega pravdnika §. 209 kaz. postop. Če ne rekuzira, njegova volja je, in volenti non fit injuria; če se pa pritoži, pota je nadsodnija prava zatožnija, in njena sveta dolžnost je, preiskava natanjko predledati in dobro premisliti braniteljevo razpravo. To je v obče treba, posebno pa pri hudodelstvu goljušije, kedar sami pravoslovci dvomijo, ali je djanje zares hudodelstvo, ali pa le predmet civilne pravde. Porotnikom takih razsodb pripuščati nij prav po nikakem, ker ne poznajo natanjnih mej, in lahko se zatožencu krivica zgodi. V takih slučajih ima branitelj vse žile napeti, da ne pride pravda pred porotnike, ki so v slučajih goljušije in tatvine po vsem svetu nar bolj ostri in večkrat menda preostri. Branitelj ima paziti tudi na to, da se nij pozabilo ali prezrlo poklicati kake pričó k javni obravnavi.

Pri končni obravnavi je lepa prilika, da pokaže branitelj svoj bistri um pa svojo zgovornost. Svoj bistri um, kedar je treba po predsedniku in državnem pravdniku še kaj poprašati zatoženca, pričó in zvedenec, in vsled novih poprej neznanih pozvedeb kaj novega predlagati in nasvetovati, ali državnemu pravdniku nasprotovati. Svojo zgovornost pa po končanem izpitanji, kedar ima na vse odgovarjati drž. pravdniku, kateri razvivši vzroke in dokaze zatožbe tirja od porotnikov izrek, da je zatoženec kriv.

Državnega pravdnika naloga je večidelj loža, saj ne more brez nekaj tehtnih razlogov zatožnega spisa podati; vendar ima tudi zagovornik lepo polje, če okolnosti kažejo, da je stvar dvomljiva, ker je krivda premalo dokazana; ker nij djanje hudodelstvo ampak le prestop, ali celó ne spada pod kazensko pravo; ker se da trditi in iz okolnostij sklepati, da je storilec delal sploh brez hudobnega naklepa, ali v pijanosti ali v drugi zmotjenosti misli, v kateri se nij zavedal svojega djanja, ali katera nij dala hudodelstva v djanji spoznati; ker je zlo prišlo iz naključja, po nepremagljivi sili, ali v pravični silobrani i.t.d. Naj več tvarine pa ima pri tako imenovanih političnih hudodelstvih, in v tiskovnih pravdah. Ali tudi zagovornik se mora ozirati na resnico in pravico, tedaj ne sme nič pretirati, ali si domišljavati, on ne sme dokazavati, da je očividno krivi zatoženec, nekriv in čist, ko nedolžno jagne; temveč vedno naj se zaveda, da je braniteljstvo ščit, ki ima obraniti zatoženca vsake krivice pa le krivice. Zares krasen poklic!

Zdaj naj nam bude dovoljeno omeniti nekaj malega o tem, kako imajo besedovati ti tri gospodje, katerim je naloga, govoriti v pričó porotnikov, ki so možje izmed ljudstva, in imajo pravdo razsoditi. Govorijo naj kakor se sploh pred ljudstvom govoriti mora: odločno, jasno, bolj počasi in v prostem, lahko, razumljivem jeziku. Tudi lokalizmov, po domače govoriti, ne smejo se sramovati, kajti njih naloga je, prepričati porotnike, a ne pokazati posebne učenosti v jezikoslovji.

O postavah in §fih. dosti govoriti, in pogostoma jih navedovati, napačno je, ker porotniki nijso juristi, tudi nijso v šoli in pri učbi o postavah, oni hočejo le djanja in dokaze. Zatorej naj se govori samo o §fih. kazenskega prava, na katere se zatožbe naslanjati mora, in če se zagovornik zaradi stvari mora sklicati na kak §. civilnega prava, naj zbere naj važnejša, in vsi §fi naj se prav po domače razlagajo. Dalje je treba, važne misli, če tudi z drugimi besedami ponavljati, in na koncu govora kratko pa jedrnatno posneti naj važnejše nagibe, da ostanejo porotnikom v spominu. To koristiti ne samo zatožbi, temuč še bolj zagovoru. Toliko v obče, pa še nekaj specialnega. Državni pravdnik naj govori vedno resno, mirno brez vsake prenapetosti. Francoz Cormenin pravi v knjigi o govornikih (abasso 2) Ne, nij razumil svoje naloge, kedar zatoženca krega, odvetnike žali, ali pričó sili.

Ne, nij razumil svoje naloge, kedar ne pusti zatožke, akoprom se je prepričal, da je zatoženec nekriv.

Ne, nij razumil naloge, kedar je strasten, in draži porotnike, sodnike in poslušalce.

Državni pravdnik zastopa državno društvo, toda društvo ne preganja krivega ono ga le išče, in hoče, da se po postavi kaznuje. Ono ne ljubi nobene druge zgovornosti nego zgovornost resnice, in noče nobene druge sile, nego silo pravice.

Tudi zagovornik mera le dostojnost kazati, ali on je že bolj prost v predavajji, celó dopada se, če je nekaj živ če vpletava malo humora in satire, in ne zameri se nu toliko; če je nekaj strasten; kajti on brani zatoženca, in brambi se marsikaj prezre; vendar naj se ogiba prenapetosti in zvijač, tem više, ker sme po vsi pravici zahtevati vse potrebno svobodo v zagovoru. „Cormenin ne more, pravi, zadosti ponavljati, da je vsak pathos od več, napčen, popolnoma napčen. Pri sodniji naj bude vsak govornik resničen, za Boga le resničen, več se ne zahteva, to je popolnoma zadosti.“

Kaka ima biti predsednikova zgovornost, sledi iz njegovih dolžnost. Omenjeni Francoz uči: „Predsednik mora tolikrat pretrgano razpravo, bistroumno zopet

LISTEK.

Domača vraža.

„Der Aberglaube ist die Poesie des Menschen, des wegen schad's dem Dichter nicht, abergläubisch zu sein.“

Goethe.

Kar napredek imenujemo, pozdeva se mi kakor strašna ladija, katera je obsojena, o kraju podgorja križati se, a vsako noč isto pot brodi, koje je čez dan z odprtim jadrom napravila pravi učenjak Berg. Svet hoče biti dandanes jako naprednjak v vseh strokah, ipak smo prebivalci Jozofata jako—bajeverni; le roke na srce, in videli bomo, da smo to—vsi—brez izjeme.

Nočem govoriti o dohovih (strahovih) kar je navada starih bab, ne o vraži, katera se v temini vlačí, ampak o domači bajeveri, tej budalosti starikastih, ajdovskih predočeb in navad, katera so kri in meso, govori in navade postale, da kar ne zapazimo, kako. In zakaj ne?—Življenje je dolgočasno, le malo bajeverje in to je poezija to smeh uzbudi. Naj svetlejša luč daja senco, to narava zahteva, brez sence bi bili tako nesrečni kakor Peter Schlemihl. Brez norosti ne moremo živeti, zaradi tega je vsakdanja bajevera zaklopnica

(Ventil) po kateri—neumnost zrak dobiva. Tako npr. se nahaja neki boritelj za svobodo in razsvitljenost (Aufklärung), neki obče znani pisatelj, kateri v Šviciji živi; ta je namreč povabil zvečer prijatelje na veselico;—po naključju je bilo baš trinajst oseb prišlo vkup. Ker je bilo pa uže pozno da bi še druge vabil, —da bi jih bilo vsaj več nego 13—je moral neki majhen dečko, kateri se je uže dolgo v sladkih sanjah zibal večerje se vdeležiti. Ali nij to vraža?—V Parizu in drugin velikanskih mestih živijo ljudje, katere prosijo, da prevzamejo štirinajsto mesto, kajti trinajsti mora, v jednom letu umreti. To uzbudi dosti smeha, a ko pride zadnji (trinajsti) na to postane ipak osupljen; marsikakemu gospodu leži srce uže—v hlačah pri tej priliki. Od kod tedaj ta bajjava?—Nekateri izpeljujejo, da je to izvir starogrmanški in steer od smrti Baldarusa, kateri je med 13 bogovi v Valhali sedel. Mnogi zaničujejo uže številko 11 brez uzroka ker ta tako čudno doni*) in to zaradi tega ker je za jeden več nego je—apostolov.—Pri igri, keglanju, kvartanju i.t.d. je skoro vsak bajeveren. „Nesrečen v ljubezni, srečen v igri“ kramlja uže vsaka babica. Slaba se takemu godi, kateri ne igraje

*) V Gorici ima celo mirodvor št. 13. Zato pravijo Lahi kedar je kedo umrl: „E an iato dell numero tredici a far pippe“ ali pa „del Močnik“.

Na štirskem sem pa kmetu poslušal pri kozarcu vina sedé tako le govoriti: „Bo šel v krtovo doželo. Pis.

drugemu igralcu kvarte gleda in mu kaj svetuje, ako slabo kvarte ima—in potem zgubi. Kak stasten igralec zapusti mizo, videč, da je kedo k mizi prišel, v čegar navzočnosti vedno zgubi.—Pa kam sem zašel, pustino to in vrnimo se do domače vraže. Preglejmo vse bajeverje predočbe v hiši. Vse imajo navadno simbolični pomen. Npr. Slabo znamenje je, ako luč sama vgasne, kako zrcalo ali podoba z zida pade, vrata se sama odpirajo in zapirajo, kozarec počí brez uzroka. Neka mlada gospa je nesla gorečo luč v steklenem svečniku v sobano in padla v omedlevalo, ker se je zmisli na neko v ražo o — steklenem svečniku. Čadeži napravijo večí utis na človeka nego kaj navadno naravnega. Saj se človek solnce ne boji, katero bi vendar moč imelo nas se svojimi dolgimi žarkečimi rokami nase—potegniti. Zvezde repatice pak se človek boji, posebno l. 1812, 1859 tudi pretoklo leto, in to ker je taka zvezda kaj—nenavadna.

Ako leži bolnik v zadnjih izdihljeh v naši bližini, nas mrzlica pretesuje od strahu sli šalsi počiti kako struno v glasoviru, ali odpiranje in zapiranje kakih vrat; Hitro bijočega sreča človek kviško plane v spanju, poslušá kakor okamujen kakor da bi slišal tih stopaj od nas se slovečega duha, kateri bi nam zadnji „z Bogom“ hosel reči.

Senca, katera nam dogodke predočuje, je naša fantazija k-r je pa vražja simbol notrajnosti se na zu

nadaljevali s pričami resnobno, z lepa in spoštevno govorniki, zatočenca sicer strogo, vendar pa blaženo izpraševati; njegovo dušo naj odpre izpovedi in kesanju, če je potrtega duha, naj ga skuša okrepiti, posvari naj ga, če je na krivem potu, vodi pa naj ga, kedar se verne na pravo pot. Resume mora biti odločen, kratak ne pristranski, in med mejami dostojnosti naj vodi zatožbo in branitev, na kratko predsednik je pri končni obravnavi kralj, duhoven sodnik.

Take so predsednikove dolžnosti, srečen tisti, kdor jih izpolnava.

Dopisi.

Iz Gorice 3. feb. (Izv. dop.) Gospodu Glasovemu dopisniku od gorenje Soče se je strašno mudilo razodeti svoja sumničenja o novem kmetijskem listu „Kmetovalcu“, dasiravno, kakor vse kaže, nij bral njegovoga programa, razloženega v prvem članku. Mi se zaradi tega ne bomo spuščali v nobene polemike, marveč hočemo samo podati nekatera pojasnila.

Res je, da so o svojem času nekateri premišljevali in se pogovarjali, kako bi se „Soča“ združili kmetijski list. A v ta vsakakor hvalevredni namen se nij takrat dejansko nobena stopinja naredila, za to se ne more reči, da se namera nij posrečila. „Kmetovalčev“ rojstvo pa nema s takratno namero prav nič opraviti, in tako se tudi ne more govoriti o nobeni „taktiki“, ker „Kmetovalec“ ne namerava prav nič obstoječega izpodrivati, njegov edini namen je pospeševati kmetijsko na vsem Slovenskem. Da je upravništvo njegovo združeno s „Sočinim“ in da ga naročniki „Soče“ nekoliko cenejše dobijo, to je na eni strani zaradi tega, da se stroški kolikor mogoče zmanjšajo da se lahko bolje po ceni razpošilja, na drugi pa za to, da se list hitreje širi.

Kmetovalčeva namera je, kakor rečeno, biti vseslovenski kmetijski list in kot tak je prav lahko edini po želji Gl. uredništva; kajti do sedaj nemamo še nobenega takega in če nečete v resnici da bi se moči cepile, naročite se nanj in j podporajte ga. Kmetovalec nij in ne more biti strankarski list; ker se ne bo in se ne sme pečati s politiko, ampak samo s kmetijstvom, zaradi katerega se nij nobenih preprirov na Slovenskem. „Soča“ nij mati „Kmetovalca“, kakor se je je gosp. dopisnik izmislil; niti g. urednik Kristan, niti menda nobeden izmed strokovnjaških sodelavcev, še udje nijsoj „Soče“; mi tudi ne poznamo vseh, njih političnega prepričanja, katero nema nobenega pomena v kmetijskih zadevah. Najboljši porok pa za dober kmetijski list so nam znanosti in skušnje dotičnih mož in te se nikakor ne morejo odkrepati niti uredniku niti sodelavcem „Kmetovalca“, katerih se je v kratkem času nabralo lepo število in to samo v ta namen, da bi pospeševali toliko važno kmetijstvo na Slovenskem, brez kakršnih si bodi sebičnih ali postranskih namer.

O koristi ne odvisnega kmetijskega lista za vse Slovence, zavračamo v obče na prvi članek v „Kmetovalcu“, iz sklepanja za danes s prijaznim opominom. Berite poprej nekoliko časa nov list, po tem sodite, a ne širite poprej brezpotrebne, neopravičene sumničenja, katero vtegne stvari škodovati in vam samim nečast delati.

V Gorici 3. febr. Debata o pontebški železnici je nas Goričane močno zanimala, kajti predobro sme spoznati, da s pontebško črto je v relativni zvezi tudi predelska črta. Sé zadostenjem smo tedaj čitali lepe govore naših poslancev v drž. zboru. Kar je grof Coronini povedal, govoril je iz srca ogromne večine prebivalstva na Goriškem in če se je Hrbst v končnem govoru ho-

tel šaliti in roca delati iz argumentov, katere so navajali naši poslanci, mu lahko vsakdo odgovori, da bi kaj takega zadel marsikateri naravni šaljivec, za učena profesorja pa ni ne pristojno ne dostojno, da hoče upljevati samo na smejalne muskrle, ne pa na možgane gosp. poslancev. Sicer pa Hrbstova vsegamogčnost in Hrbstove šale prav dobro značijo ustavovernost poslancev v drž. zboru. Če se pa nam kak slov. poslanec dopoda, je ta gotovo g. Nabergoj, on je v drž. zboru zmerom pri odločnih in ne vganja kake separatistične politike, ampak se v prvi vrsti poteza za interese vseh Slovencev; njegovo ime stoji na vsaki interpellaciji, on se poteza za vsako stvar, naj uže pride od tržaških ali pa goriških, kranjskih itd. Slovencev. To je vse hvale vredno in zato je stavimo priprostega Nabergoja v izglede marsikateremu veleumu slovenskemu, ki zmerom le svojo goni in dela nasprotno vsaki solidarnosti.

Močno se nam je dopadal govor Nabergoja v debati proti Hrbstovemu predlogu; N. je Hrbstu naravnost očital nedoslednost rekši mu, da je kot minister vsacega, kdor je govoril za pontebško črto grdil z „Italijanismo“, zdaj pa sam zagovarja to črto, to je torej dokaz, da H. drugače misli kadar je minister in drugače kadar je samo poslanec. Očital je nadalje vladni, da se pusti od Italije vsakokrat prevariti, kolikorkrat ima ž ujo kaj opraviti itd. To vse so prav močne resnice in g. Hrbst nij vedel na ta očitanja prav nič odgovoriti. Nas in mnogo družih pa je močno veselilo, da se je znašel priprosti mož, ki je velikanskemu Hrbstu, pred katerim se tresejo vsi drugi učeni poslanci ter se dajo po njem terorizirati; resnico v obraz povedal! Tudi naš Coronini mu je eno pa v svilo povito zausnično dal; a kaj vse to pomaga: govori zidu ali pa našim ustavovercem—cinizem teh gospodov je pričel uže do vrhunca in bati se je v resnici, da ti gospodje tirajo Avstrijo v pogubo.

Smrt Oostava je tudi nas goriške Slovence menilo dirnila. Mož je bil velika kapaciteta in jako marljiv, to priznavajo sami Nemei in ustavoverci. „Neue freie Presse“ piše kolikor toliko se spoštovanjem o ranjem in noben list mu ne odreka talentov, edina stara „Presse“ je prinesla surov članek od vže znanega slavofaga Isleib-a, nekdanjega urednika „Lubachere“, v katerem mu odreka vsako zmožnost in neumsiljeno maha po ranjem. Kaj takega se ne more drugače imenovati, nego literarni vandalizem in s takimi ljudmi hočejo Nemci po slovanskih deželah širiti nemško kulturo?!! Bogme, take živinske surovosti nij mogoče primerjati.

Iz Ajdovščine. — Pred več meseci je nek dopisnik iz Ajdovščine (?) v „Soči“ izrazil nujno željo, da bi se obe tukajšni društvi Sloga in Čitalnica vteločili v eno samo društvo, namreč čitalnico, ker čitalnica ajdovska je spomin na dr. Lavriča; on nam jo je ustanovil in ker mi Ajdovci čitalničarji in Slogani vsi spoštujemo tega vrlega narodnjaka, ki je pri nas prvi začel buditi narodni duh, ko je več let mej nami bival mo zadnji čas v resnici začeli oboji prevdarjati, če bi bilo mogoče čitalnico ajdovsko zopet povzdigniti na staro čestno stališče. Posebno so bili tega željni nekateri narodnjaki, ki so zdaj pri „Slogi“ iz popolnoma veljavnih obzirov, ker namreč v Slogi je bilo zmerom zadosti lepih zabav in ker je to prvi namen vsacega socijalnega društva.

Društvo „Sloga“ je v tem obziru pokazalo prav resno voljo, ono je prav za prav storilo prvi korak; predlagalo je čit. obboru take pogoje, da jih mora odobravati vsak rodoljub.—Ti pogoji so bili blizo takele: 36 udov „Sloge“ se takoj vpiše v čitalnico, mej temi je mnogo jako delalnih gospodov. Gledé na spomin na ustanovitelja čitalnice ostanje pravila nespremenjena.—Inventar in druge aktivne družtva „Sloga“ v vrednosti 254 gold. prevzame čitalnica, proti temu, da se

prijatelj obiskal. Ako se pogrne in priprav. mizno pripravo za več oseb nego jih je navzočih, pomei lačnega prijatelja na ptujem, ali v družbi. Naj se varuje vsak solnjak pri jedi drgniti, kajti nastal bi prepri.

Vodo na mizo politi, pomenijo solzice, vino pak veselje. Ako bi imelo biti vreme ugodno, tako se uora vse pojesti in mizo očistiti. Če se peljemo koga obiskat in konji razgetajo po poti, se krčmarji vesele in mi se nadejamo dobrega sprejema. Če h komu pridemo je naša dolžnost, se vsaj za nekaj časa vsesti, drugače mu odtegnemo mir Z levo nogo prej s postelje iti, napravi človeka cel dan nevoljnega, a čez prag se mora z levo nogo naj preje stopiti—ako imamo kako imenitno ali zanimivo pot. Če se srečati dve osebi jeden dan večkrat, tako je jedna oseba drugi denara dolžna. Izgovorita dva istočasno enaki misli, tako bodeta še dolgo mej seboj živela. Škripajo škornje, nij čevljar še plačan. Voda marčevega snega je naj bolja, da si lipšamo obraz, ona napravi lepo belo kožo in poletne pege zginajo. Nožev škarij nij treba darovati, drugače se prijateljstvo razreže. Šivanko ali užgano luč se more zahvaljevaje i smehljaje sprejeti; brezplačno naj nikedo ničesar iz hiše ne da, tudi prijateljem in znancem ne, in če se podi srečo od hiše. Ako nij drugače naj se zahteva kot odškodnino pletilno iglo, ali kako drugo malenkost. Ako petelin skoz okno osobo gleda, bodemo kmalo obiskani, če pa

zaveže v obrokih plačati tudi passive od blizo f. 190. Čitalnica se preseli v lepe prostore g. Tosi-ja, kjer je bila dozdaj „Sloga“. Kedo bi na prvi pogled ne sprevidil, da gospodje ki so stavili take pogoje, so imeli resno voljo kaj storiti za čitalnico in sploh za narodno stvar, in misliti se skoro ne da, da taki pogoji ne bodo z veseljem sprejeti od druge strani. A vendar nij bilo temu tako, ampak nekateri gospodje od čitalnice so za dobro spoznali odgovoriti „Slogi“ s pismom od 24. pret. mes., da ker so pravila čitalnice nekaj pomanjkljiva in ker se je enoglasno sklenilo, da se morajo popraviti ne more na stavljenega pogoje toliko časa odgovoriti, dokler spremenjena pravila ne zadobijo potrebe.

Za tem grmom tedaj tiči zajec.—Kake potrebe je potreba za popravo pravil; novo družbenska postava ne zahteva nobene potrebe, ampak golo naznanilo in to so gospodje morali vedeti. Uzrok je tedaj popolnoma ničev in forma odgovora kaže na prvi pogled, da so gospodje čitalničarji, ali prav za prav nekateri, morada samo 2 zviti buči hoteli odreti v diplomatičnem štilu. Nu, potem pa naj še kedo reče, da mi na Slovenskem nijmamo finih politikarjev!

Žalosno in resnično je, da so pri nas socijalne razmere popolnoma spodjedene, da se pri nas intriga vedno bolj širi, vsled česar nij pri nas tudi v narodnem obziru tistega napredka, katerega bi svet lahko pričakoval od trga, kder biva toliko gospode in toliko narodne pa inteligentne mladine,—a kaj je uzrok temu? Res čudno je na Slovenskem, da hočejo navadno vka. zavati taki gospodje, ki so kot tuji prišli v deželo in pri nas obogatili, in če zraven pristavimo, da v naši dobi posebno tisti v prvi zgodovinski dobi izvoljeni narod, ki je bil v egiptski sužnosti, zdaj pa s pomočjo evenka druge narode, posebno pa Slovane v sužnost spravlja povsod v Avstriji, in ker je pri nas v Ajdovščini reprezentiran, tedaj tudi pri nas po gospodarstvu hrepeni.

Sta pri nas dva taka gospoda, ona sta prišla, pri nas do bogastva, zdaj pa hočeta govoriti odvažno besedo tudi tam, kder nijmata najmanjšega poklica: posebno pa žena enega obeh gospodov v domačem krogu sklepa osodo naših družtev, tako na priliko je ta gop. uže 8 dni poprej vedela, da ne bo nič iz zedinjenja obeh tukajšnih družtev.—Pa zakaj vse to? Kakor sem omenil, ti tuji hočejo merodajni biti, hočejo čez vse vladati in naši upljivni domačini so premalo energični, da bi ta neopravičen in skoro bi rekel nečasten upljiv zatrli.—Pri takih okoliščinah je gotovo, da se želja ustanovitelja ajdovske čitalnice in pa družih rodoljubov glede edinstvi ne bode nikoli spočila in prav zato, ker naši inteligentni krogi to spoznavajo in želé, da ne bi socijalno življenje v Ajdovščini popolnoma propalo, sklenili so, da bodo zdaj „Slogo“ zopet na nogo postavili. Mefiste, naj rijejo, dokler jih bode vsak spoznal ter se prapričal, da domače kavsanje le tujcem hasni, kateri se v pest smejejo vidé našo kratkovidnost. Zatorej pa opominjam za zdaj ajdovske rodoljube, naj se zopet poprimejo družtva „Sloga“, prava sloga ne bo po tem izostala.

Iz Trsta 3. febr. (Izv. dop.) Prvi občni zbor pol. društva „Edinost“ za tržaško okolič. Včeraj popolnoma imelo politično in bralno društvo „Edinost“ za tržaško okoličico glavni zbor; zbralo se je v ta namen veliko število, nad 300, rodoljubov iz raznih krajev okolice in Trsta v lepej okinčani dvorani stare šole. Počastili so zborovanje razun e. k. nadkomisarja še mnogospoštovani g. dr. Bizjak, vitez in deželni poslanec Wittman in dr. Kafka. Predsedoval je g. poslanec Nadlišek; pozdravil je zbrano občinstvo navdušeno, ter jim na srce polagal današnje zborovanje in pozviljal okoličane k prvi edinstvi in slogi, ter obilnemu pristopu v ravno ustanovljeno društvo; na koncu je na-

nanja znamenja oklepa in ima poetični utis na nas ter spada h sredstvu pesništva. Kajti pesništvo nam fantazije kot fakta predočuje. Zaradi tega so naj bolj razsvitljeni duhovi kakor Goethe, Schiller in Shakespeare pesniki vražni; vraža je njim to, kar je malarju (sl. karju) čopič (pinzelj). Kdor nikoli ali redko v cerkev gre, ma pa vendar lepa cerkvena godba dopada, in kdor habjevero ali vražo in hiše spodi—išče jo pa v gledišču.—Vrnimo se zopet v hišo k družinski mizi. Tam kjer se mize tresejo, noži ne režejo, nema mož „regimenta“ v hiši.—Neomozena devica in fant naj se varujeta kruha, surovega masla, sira rezati, kajti drugače bi morala se sedem let na ženinski prst čakati.—Sedi gospod pri mizi mej dvema sestrama, tako bode kmalo poroka. Nasprotno velja, ako dekle na voglu pri mizi sedi.—Kako naj hruh na mizi leži, da bi se ne kaka nesreča pripetila? Ne na okrogli, ampak na platni strani. Kako pa nož? Le ne na hrbtu, špico navzgor obrneno, kajti na njem (svet križ božji)—hudič jaha, in gostje si so kmalu v lašeh. Gorje njemu, kateremu božji dar na zemljo pade! Še celo kos kruha drugemu nundeč, je to znamenje, da ga zaslužil nij in je brezbožen. Onemu ki kruh na skorjini kraj pade je Furtunin sin, nasprotno je pak nesrečnež če mu pade na sredično stran. Vsak naj se boji pod mizo svetiti! Ako nož ali vilice na zemljopadeta in ostané špica v tleh, tako nas bode

pred oknom zapoje, tudi tako; Obiskal nas bode tudi znanec ali prijatelj, ako iskre iz ognja švigajo, ali ogenj pok, mačka zgrbančen hrbet napravi in se snazi. Ako je pa mačka jezna, tako je gotovo da pridejo snubači, tedaj naj se ockleta koj znažijo, da bodo snubačem bolj dopadala. Kdor polkovo na poti najde, ta bode srečen, ako jo pred pragom na vrata prebije—brani „ta hudemu“ ustopiti. Krastačo najti v sobi je nesrečno znamenje. Gnezdo delajoče tašice ali štoklje prineso hiši blagoslov. Ako se lastovke v spomladi ne vrnejo v staro gnezdo, bode hiša pogorela, kajti te živalice to uže prej vedó. Skozi celo leto ima človek dosta denarja, ako v spomladi z roko v žepu evenk tresoč, vidi prvo lastovko, štokljo ali pa čuje kukovico kukati. Kolikor krat kukovica zakuka, toliko let ali mesecev mora dekle na ženina čakati. Umrl bode kedo v hiši, če ptuji psi po noči okol hiše tekajo.***) Ako se krokarji krokaže zbirajo, se mnogo otrok rodi, če konji razgetajo, ovce butajo, od burje se dravesni vrhi lomijo in ptiči v tropah letajo—bode vojska.—Srbi leva roka—bomo dobili denara, srbi desna bomo morali denara izdati.—

***) Ako bi bila to istina bi vsako leto v taki hiši, kjer kako p—co imajo več ljudi umrlo. Pis.

(Dalje prih.)

zdravil s trikratnim „živio!“ našemu prosvetlemu cesarju. Po tem odda predsedništvo g. br. Bizjaku, kateri ogromno občinstvo blizo takole pozdravi: Zahvaljujem se vam za čast, ktera ste mi skazali, ker ste me povabili na splošno željo za predsednika. Premišljeval sem in dvomil, imam li zmožnosti, prevzeti ta častni in teški posol, moja opravila me zavirajo in mnogo posla teži me prevzeti predsedništvo. Ali vendar me navdušuje neka posebna radost, ko vidim tukaj toliko odličnih okoličanov zbranih. Moje srce se mi je radosti napolnilo, zagotovem vas, da kar bo v moji moči storil bom z veseljem za blagor naroda. To društvo mora biti naš ponos in vsi skupaj moramo delati da bo dovršilo uspešno svoj namen potezovaje se na podlagi postave za blagor naroda in okolice.

V miru hočemo živeti z našimi soobčani, s katerimi nas je narava skupaj zedinila; boriti se hočemo za narodne pravice in zvesti ostati ko dosedaj našemu presv. cesarju. Živahni živio! so doneli po končanem govoru in ko je gosp. govornik predsedništvo nastopil.

Za njim govori gospod vitez Wittman. Povdarja, da naj okoličani vedno v dobri harmoniji z mestom živijo in korist mesta pred očmi imajo, mesto pa ne sme pazabiti, da biva v okolici ogromno število Slovenskega naroda in da mu ne krati pravic ktere mu gredo po naravi. In po postavi i. t. d. Tudi govori g. vitez Wittman, da je vzbudil občeno navdušenost. Začasni tajnik g. Trobec poroča o delovanju začasnega odbora; društvo šteje že čez 130 udov in veliko jih bade še pristopilo, tudi v materialnem oziru, je društvo na dobrem. Potem govori g. Trobec še primerni govor okoličanom, povdarja korist političnega društva ter živo priporoča okoličanom se zbrati mnogobrojno ter zedinjenimi močmi delati za brambo narodnih pravic. Slika krivice, katere se goče od strani mestnega starešinstva in omeni, kako je nameravalo mestno starašinstvo okoličanom z reko nepravilno volilno reformo vzeti moč voliti svoje poslance, navaja, da v okolici je toliko davkoplačevalcev, da si lahko in kakor vlada sama v svojem predlogu pripozna 14 poslancev za okolico izvolijo. Nazadnje še enkrat na srce polaga obilni pristop k društvu in vztrajno delavnost društvnikov, in sklene govor: Zvesti hočemo ostati Avstriji in našemu prosvetlemu cesarju Francu Jožefu! (trikratni živio klici odmevali so podvorani.)

Za njim povzame besedo g. Dolinar:

Davno že sem opozoroval na raznih krajih okolice odlične moze na važnost političnega društva; vodila me je vedno misel, da se bo s takim društvom tudi gospodarskim stvarim ustreglo, kar je za okolico tako potrebno, in iz tega stališča dovoljujem si par besede spregovoriti. Tržaška okolica s kompaktno maso 40 tisoč Slovencev zanemarjena je v gospodarskem oziru žal bog popolnoma; da ni okolica na taki stopinji kakor bi morala biti, uzrok je v mlačnosti, katera je dosedaj vladala temelj naroda, šole so v primeri nedostojne, kajti po oklici so šole, v kterih se človek le „abc“ materinščini nauči, a potem mu je pot odrezana do višje omike v maternem jeziku. V ptujem jeziku izobraževati se je to, kar je v hudi letni kupavati si pridelke iz ptujih dežel. Dragi okoličani! narisal sem vam v malih besedah pomen društva „Edinost“, ktero se bode nevtušljivo potegalo za važne stvari našega naroda. Združite se vsi okoli njega, da bo beseda zares pomen imela in da bodo naši nasprotniki sprevideli, da imamo srce za blagor naroda, za njegovo svobodo in omiko.

Na zadnje je govoril g. kaplan Križman:

Dasiravno zdaj pritenja javno društvo ne smemo pozabiti moža, kateri je prvi ledino slovensko oral, tistega moža, kateri je prvi kot zvezda na jasnem nebu posijal. Danes obhajajo slovenska društva slavni spomin našega prvega pesnika, Valentina Vodnika, moža, kateri nam je pravil o boljši svobodi. Narod bil je suženj, on ga je navdševal, ubiral je strune milih narodnih pesmij on je pel Slovence. „Tukaj prebiva od nekdanj moj rod. Če kedove za družega, naj reče od kod.“ Budil je narod in olikal jezik, pel mu je „Slovenec ti si prebrisane glave“ itd.

Vodnik naj nas vodi, vsi za enega in eden za vse, pokazal je da Hrast se vmaja in hriba zvestoba Slovencev ne gane.

Dragi rojaki! obljubimo si tukaj, da bomo složno in skupno delali ter pospeševali materialno in duševno korist našega naroda in da bomo vedno zvesti ostali Neprenehljivi živio! klici.

Potem je bila volitev, a skrutinovanje se ni moglo izvršiti, ker je občinstvo zahtevalo zaradi pozne ure, da se listki zapečatijo in odsek treh udov izvoli, kateri bode v četrtak 4j2 skrutiniral.

Sé savinska doline na Štirkem 1. svečana. (Vinska trgatav l. 1874 na Štirkem; beseda v Vranski čitalnici; pomanjkanje učiteljev na Štirkem; plače hrvaških učiteljev t. Dr. Costa.) Bog Bahus je bil pretečeno leto slabo obdarjen z vinsko kapljico; vsega tega bilo je krivo vreme, kajti v spomladi smo imeli nenavadno lepe, gorke, pomladanske dneve, a bog Jupiter se je razsrdil in poslal nam mrzlih dnij. Kar nij slana posmodila, so nalivi, toča in nevihte ugonobile. Ostalo je jako malo na trtah in še to malo je trajajoče deževno vreme v drugi polovici julija in avgusta meseca vničilo. Se ve, da smo imeli septembra in oktobra krasne dneve—a prepozno; in ker so mnogi posestniki vinogra-

dov radi škode skoro obupali, sé je začela trgatav v nekih krajih prve dni oktobra; natrgalo se je le malo zdravega grozdja, tedaj napravilo tu li—kislega vina.

Akopram je bilo pa vinsko leto neugodno, ipak se je pridelalo še precej izvrstnega ljutomerčana, pačnega in drugega vina. Pijemo ga o savinskih dolini, kakor lani po 40 kr. bokal. V pačkih gorcih (pri Mozirji) se je trgalo stoprv konec oktobra in prve dni novembra in ta je izvrstna božja kapljica, katera dobro osmodi, marsikedo se ga dobro naleza. Radi tega:

Mladenici v radostnej šali,
Iz polnih kozarec pijjo,
In deklico vsak si pohvali,
Ki smeje se nje mu oko.

Pačko vino je močnejše in bolj drago. Sicer je pa cena vina letos, kakor skoro vsako leto navadna. Na Vranskem je bila dne 24. t. m. veselica v čitalnici jako lepa. Udeležilo se je mnogo gostov od daleč in blizu, tako, da je bila dvorana polna. Sestnajst parov je plesulo četvorko. Gospoda je bila jako dobre volje do belega dne.

Akopram plačuje Štirska svoje učitelje za nižjo in zgornjo Avstrijsko naj boljše v Avstriji, pomanjkuje jej vendar učiteljev. Sicer se učitelji od vseh krajev v „zeleno Štirkem“ sele, a sedaj manjka na Štirkem nad 400 učiteljev. Na vem od kod jih bodo „rekrutirali.“

Na h. atskem so učiteljem plače povišali in sicer tako: na školah 1. razreda 700 f. na školah 2. razreda 600 f. in na šk. 3. razreda 400 f. in 4. razreda 350 forintov. Podučitelji imajo samo 60 o. učiteljskih plač. Učitelji na gradjskih (maščanskih) šolah po 700 brez razlike občin. Učitelji na preparandijah naj manj 900 f. Ravnatelji imajo sledeče funkcionalne dklade: na preparandijah po 300 f. na gradjskih šolah po 200 f. in na narodnih učilnicah po 100 f. (v občini 1. in 2. razreda) in po 50 f. o občinah (3. in 4. razreda). Vsi učitelji imajo prosto stanovanje ali 15 o. stanovine. K prostemu stanovanju spadajo tudi drva in po mogočosti tudi vrt.

Nemila smrt nam je pretečeno leto mnogo rožic pokosila z narodnega polja. Letos je tudi vže začela hudo gospodariti. V jednom meseci nam je pobrala iz narodnega venca dve najlepši rožici. Ti sta g. Matija Doljak in g. Dr. Costa. Kakor je izguba vrlega Doljaka bridka, baš taka je tudi izguba Dr. Costa za celo Slovenijo: Ranjki je bil narodnjak in boril se „je za narodnost—lo groba. Al roži so le kratke ure dane“ in nij tedaj čudno, da je njegova smrt privabila Slovencev solzice v oko. Sicer ga „Presse“ večeraj v uvodnem članku sé celo mrtvega ne pusti pri miru, pa pustimo jim to—veseje.

On je zaslužil hvaležnost slov. naroda; zarod slovenski ga bode upisal v kolo boriteljev za narodno stvar. Tedaj hladna Ti zemljica! Tebi pa narod z Levstikom kliče:

Al Tvoj pepel naj tihi mir pokriva,
Da ravno hitro vzeti veliko si končal
Objema te mladika večno živa;
Dokler svoj jezik bo Slovan poznal,
Bo srce tvoja stana mila mu budila.
Mozirski.

Na Dunaji, 1. febr. (Izv. dop.) (Iz državnega zbora.) V naglici sem vam zadnjič napisal nekoliko boji, ki se je prvi dan vršil zaradi predelske železnice, Izid vam je tudi že znan, naj mi bode pa ven dar dovoljeno vso debato skupaj še enkrat ponoviti.

Prvi za besedo se je oglašil tržaška okolice poslanec, gosp. Nabrigoj. Govornik je predlagal, naj se preide na dnevni red o pontebški črti, dokler vlada ne prinese vsega železničnega programa, a ta predlog ostal je v strašni manjšini—skoro edini govornik je zanj vstal in pa isterski poslanec Vitežič. Za odsek predlog se tedaj nij bil še nihče oglašil, proti njemu pa Kellersperg, Coronini, Teuschl, Winkler, Tacco in Neimayer; stoprv po tem, ko so videli, da opozicija je mnoge govornike v boj poslala, oglašil se tudi od one strani Syz, Stockert, Canaval, Brestel in Zschock. Kellersperg je nasprotoval posebno nujnosti odsekovega predloga, pri tem je pa priznal, da pontebška železnica mora po z italijansko vlado dogovorjeni pogodbi sezidati biti, a da bi bilo pametno preje predelsko železnico zidati, kajti inabe bode zbornica v bodoče uže preudicijo imela proti predelski železnici. Prav vroče je naše stališče zagovarjal ta govornik, nekdanji tržaški namestnik, kateri naše potrebe in zahteve prav dobro pozna. Tudi Coronini je imel, kakor sem vam pisal, prav srečen dan: meritorni je bil veliko v govor vpletel, a vsaka beseda bila je poetična, navdušena in njegov govor je bil s tako pohvalo, s takim priznanjem sprejet, s kakršnim se niti Herbstov ponášati na more. Lehko rečem, da ako bi bil tedaj konec debata, bi bil šel Kellerspergov predlog, naj se peticije koroškega dež. zbora, celovske in ljubenske kupčijske zbornice vladi v pretres dajo, veliko več glasov štel, nego po poročevalčevem govoru. Kedor je bil tedaj v zbornici, in to ploskanje slišal, ta je „moral reči: Predelska železnica je gotova. Tudi Teuschelov mojsterski govor nij tega vtisa zbrisal, a prišel je tvorek, dojde sreda in—predelska železnica zaspala je za sedaj v bogu. Duhovi so se nekoliko ohladili in glavni naš govornik Winkler je premalo govoril—na srce poslancev. Pa je uže taka! Naj naši in manje poznani udje drž. zbora še tako dobro in prepričalno govoré, nihče ga ne po-

sluša, ampak vse se mej seboj pogovarja in razgovarja, kakor bi bili na javnem sejmju. Winklerjev govor je dober, izvrsten, tega se vsak lahko prepriča iz stenografičnih zapisnikov, a uspeha nij imel ne najmanjšega—edini veliki posestniki so ga nekoliko poslušali; drugi nijso vedeli, ne kedaj je začel in baš tako kedaj je nehal. Da Winkler nij poseben parlamentaren govornik, to bode menda sam priznal, saj tudi organa nijma posebnega za to, a na drugi strani se nie da tajiti, in to mnogovrstne skušnje uče, da v dunajski zbornici ima isti največ zvestih poslušalcev, kedor zna opiti in kaj paradoksnega povedati. Jaz se dobro spominjam, da je baron Kotz. znan posebno zaradi tega, da je v lesenjači pisma pečatil, največ poslušalcev imel, še tudi nij nikedar pametne besede znil. Ne mislite tedaj, da imajo samo pri nižem ljudstvu kričaji največ besedo, ne, to velja tudi pri cvetu avstrijske inteligencije.

Da tedaj pri taci razmerah se nij mogel mirni, jasni in prepričalni govor Winklerjev meriti z napihljenim, sofističnim govorom Herbst, je vsakemu razvidno in s tem, da je Herbst povsod le smešnost nasprotnih mu govornikov iskal, nij še dokazal, da je pontebška železnica uže zdaj tako potrebna. Ves njegov govor bila je le polemika, a ne proti bistvenim stvarim, marivče le proti slučajnim. Kedor mirno in nepristransko govore po stenogr. zapisnikih čita, ta mora priznati, da kaj tako temeljitoga, kakor sta Kellersperg in Teuschl govorila, se ne da s sarkasmod in ironijo ovreči, kakor je to Herbst ovreči hotel in z večino svojih tovarišev v škodo Avstriji in posebno Primorcem tudi ovreči. A nekaj je vendar naša stranka dosegla. V tem predlogu je namreč stalo, naj vlada še v tej sešiji stopi zaradi te železnice z italijansko vlado v dogovor. To pa je poročevalc sam nasvetoval izbrisati, ker bi bilo nemogoče; vladi tedaj nijso zvezane roke in ona prinese lahko še pred tem dogovorom predelsko železnico v zbornico in namesto, da bi potrosila samo za pontebško železnico tri milijone, naj doda še trideset milijonov—in Predelska bode tudi govorila v slavo sedanjih ministrov. Sicer je pa tudi sam Herbst priznal, da pontebška nij nasprotna predelski, in ako bi zadnje tudi vlada v zbornico prinesla, nijma nič zoper to—kedo ga ne pozna zvitoga lisjaka?—Glasovanje vam je uže znano—samo 29 glasov je bilo zadnjih za predelsko železnico; da jih bodo prihodnje nekaj več, to je gotovo, ali pa bode večina, je drugo prašanje. Na vlado se smemo puč malo zanašati, saj zadnjič se za besedo nij prijel, še tudi se je v odseku za manjšino potegovala. In opominiti je ša to, da je letos uže večkrat pri svojih predlogih v manjšini ostala.

Ne Dunaji, 2. febr. (Izv. dop.) Prav čudno vreme imamo; nij dolgo tega, kar je bil ves Dunaj v sneg zavrt, po tem je prišlo južno vreme, tako da smo uže letne sukne nosili in sedaj imamo zopet prav krepko zimo. Tega se naši drsarji na ledu prav veselijo, in imajo tudi prav, ker do zdaj nijso imeli še prave letine. Če je v petek najhujši sever bril, v soboto pa, ko je bila velika veselica na ledu napovedana, nastal je pa prav vroč jug, in drsanje šlo je po vodi. Zaradi tega je pa Dunaj tudi tako zdravju škodljiv. Dobro se spominjam, da sem leta 1872 v juniji pravo zimsko sukne nosil moral, v tem ko je bil majnik tako vroč, da bi bil lahko golorok po ulicah stopal. Za to pa nij varno na Dunaji brez zimske sukne sprehajati se, ob najugodnejšem dnevu se lahko prehladiš.

Pust je sedaj za lujne dni prišel v pravi tir, a vendar se povsod vidi, da nijma prave podlage. Dvignih plesov je sedaj mnogo, eden drugega odrinja, a povsod je nekako mrzlo; viši dostojniki se malo gde prikažejo. Studentovski ples je bil navadno shajališče vseh mogočnejev; prišli so navadno nadvojvode, ministri in drugi viši krogi, a letos smo vse te osebe pogresali. Edina Andrassy in Beust sta študente počestila. Študent pa še nij rečeno, da je bilo vse prazno, ne, temveč občinstva je bilo toliko in še več, nego prošla leta, in ker nij bilo teh mož, za to so se pa študentje tudi bolje domače občutili in nijso tako postopali, kakor bi bili megle požrl. Čisti dohodek tega plesa je za dobrodejen namen in sicer za bolne dunajske visokosolce; prejšnja leta je znašal skoro tri tisoč, letos pa samo poldrugi. Tudi torige prinesel lanski borsni polom za seboj A študentje si še lahko gratulujejo, da so jo tako opravili, drugi plesi imajo letos še zgubo, če tudi so v dobrodejen namen napravljeni.—Da letos nij bilo ministrov poleg in posebno naučnega, izhaja menda od tod, ker Streimayer menda ve, kako je priljubljena osoba mladini—bal se je menda enacih škandalov, kakor v avli.

Na Dunaji in menda tudi pri Vas se ljudje strašno jezé nad pričami, ki so pri Ofenheimovi obravnavi zaslišane. Gle je pač resnica? Vse se prisoglo, da hočejo resnico govoriti in vendar kak razloček meij njih izjavami. Največ je pa taci, ki nič ne vedo povedati, češ: da se ne spominjajo, da so vse pozabile. Take korupcije menda še nobena obravna nij pokazala. Nij čuda tedaj, da misli drž. pravnik po dokončani glavni obravnavi tudi nekateré priče na obtožno klop spraviti. Govori se tudi, da bodo po tem vsi upravni svetniki toženi. To bi bilo po mojem mnenju edino pravo, kajti vsi ti ljudje nijso nič boljši, kakor Ofenheim, za katerega pa vsaj to govori, da je neizmerno zmožen, učen človek. Konec pravde bode stoprv okolo 15. t. m. Pač železnega zna-

čaja morajo biti Ofenheim, sodnik in drž. pravnik in pa porotniki, da toliko časa strpe. Pogovori zaradi te afere še sedaj niso ponehali; da, zdaj je še vse bolj živo in diskutira se tako, kakor bi šlo za smrt in življenje vsacega posebej. Ko bo sodb izrečena, bomo na vsak način pili, kajti če bo Of. obsojen plačajo njegovi nasprotniki. Pijača bo! Prijatelj Ofenh. njima, a mnogo je taci, ki pravijo, da juridično ne more obsojen biti. A porotniki niso advokati, in nadejati se je, da bodo oni se svojim glasom marsikaj za vselej zaprečili.—Dunaj in menda z njim vsa Avstrija je tudi radovedna, kako se bo stvar mej Bannhansom in Neudo končala. Neuda nij mož, da bi sumničenja brez trdne podlage izustil. Bannhans mora Neudo tožiti ali pa svojo demisijo podati. Ministerska kriza, o kateri se uže ves teden tukaj govori, nij menda daleč—in če se to tuji vresniči, Slovani ne moremo od tega dobrega ne slabjšega, kakor je, pričakovati. Pa dosta naj bo tega, saj me uže tako glava boli, da moram vedno na vseh krajih edino le od tega Of. smešne in resne reči poslušati.

Politični pregled.

V drž. zboru nij bilo zadnjih 8 dni nobene važne rasprave, večidel se sklepajo finančne postavke, ki se rešujejo v odsekih 29. t. m. je bil sprejet predlog poslanca Rusa, naj se katoliškemu duhovstvu zviša plača (kongrua); dr. Kopp pa je predlagal, naj se na vseučiliščih šolnina (Kolligien-geld).

Sprejeta je bila oni dan tudi postava ob organizaciji črnoviške univerze, katere ima namen, širiti nemško kulturo na vshodu; profesorji te univerze bodo dobivali plače od f. 1800 do 3000 gld.

Ofenheimov proces postaja zmerom bolj zamotan; ta dni je bil zaslišan minister Bannhans, kateri je sam obstal, da je dobil pri česki severni železnici 6000 gold. — Zagovornik Neuda pa ga je vprašal še po drugih svotah, katere je ta minister dobil kot nagrado od družih podvzetij, minister je to tajil, a dr. Neuda mu je v obraz rekel, da mu lahko vse dokaže. Na to je minister po časopisih pisal dr. Neudu, da nij res, kar on trdi in zadnji mu je po tistem potu odgovoril, da še več vma-zanih reči ve in lahko dokaže. Zdaj je primoran dr. Bannhans dr. Neudo tožiti, če se hoče oprati. Čudno pa je, da tak človek še sedi na ministerski klopi. Sliši se, da pride vsled Ofenheimovga procesa več visokih oseb v preiskavo in poroča se nam tudi iz Dunaja, da se bliža ministerska kriza ter da se bode gledé Slovanov v Avstriji nekoliko spremenila avstrijska vladna politika. To sicer nij prav verjetno, pa mogoče je, da so visoki krogi vendar enkrat spoznali ustavoverne težnje in se naveličali gospodstva teh nenasitljivih ljudij.

V ogrskem drž. zboru je bil te dni veliki škandal; pri budgetni debati je poslanec Csernatony ministru Bittu rekel, da je lažnik in sploh so lovičarji ministerstvo brezobzirno napadali. Ogrski dosti govore in se napadajo, ali pomagati iz finančnih stisk si s tem ne bodo moglo. Hrvatskega sabora postavo o pravici združevanja je cesar potrdil.

Srbsko ministerstvo se je sprlo mej seboj in knez bode imenoval v kratkem nove ministre. Srbska skupščina pa prav pridno dela in vpeljuje nove postavke svobodnim načelom primerne.

V Francoski narodni skupščini je te dni pri glasovanju o Wallonovem predlogu zadovolječem osnovne postavke, da se namreč predsednik republike voli za 7 let, zmagala republikanska stranka z 1 glasom večine, ker so razni monarhisti nasprotni uže imenu „predsednik republike.“ Kakor Thiers, so menda sprevideli tudi drugi večji Francoski državniki, da na Francoskem je le republika mogoča.

Na Španjskem je začela vladna vojska preganjati Karliste kateri se umikajo brez boja, te dni pa utegne priti do večje bitke.

Črnogorski knez noče nekda od Turške nobenega zadoščenja, on hoče kaznovati domače hudo-delce doma po domači postavi; s tem hoče svetu dokazati, da se ne briga za turške zmešnjave in da bo čakal mirno dokler pride dan povračila. — Turška vlada dobo s tem lepo zaušnico. Na Kitajskem so nekda nastali notranji nemiri zaradi naslednika umrlega cesarja.

Dr. Costa,

43 let star,

odvetnik. dež. poslanec in odbornik, predsednik slov. matice vitez 3. redov, i. t. d. umrl je 28. t. m. v Ljubljani. Z njim zgubi slovenski narod jako zmožnega, bistroumnega, učenega in ob enem jako marljivega zastopnika, bodisi v pravnih, bodisi v političnih zadevah, klerikalna stranka pa še posebej močno občuti to zgubo, ker ranjki je bil njen prvi, najzmožnejši in strajnejši voditelj.—Dostikrat je imela liberalna slovenska stranka uzroke ranjkemu kaj očitati; a na gomili naj bode vse pozabljeno in če tudi je bil mož našim načelom popolnoma nasproten, spoznati moramo, da je za narod slovenski veliko storil in da neizbrisljiv ostane njegov spomin v narodu.—Bodi mu zemljica lahka!

Razne vesti.

(**Costov pogreb**) je bil, kakor smo uže zadnjič tikoma pred končanjem uredovanja omeniti mogli najsijajniši. Udeležila se ga je vsa ljubljanska inteligencija, župani in okolice, deputacije čitalnic iz Kranja, Ipave, Kamnika, Postojne z zastavami; nosili so ga kmetski možje kot narodnega zastopnika ga je nesel narod k zanjemu počitku—; na glavnem trgu in koder je šel spredaj, bile so štacune vseh narodnih trgovcev zaprte; črne zastave so vihrale na čitalnici, rešuti, deželni hiši itd. Na rakev je bilo položeno čez 30 vencev. Sploh se je tudi pričakovalo, da bode kakov politični in osebni prijatelj pokojnega nadgrobnji govor govoril, kar bi se bilo spodobilo, a je izostalo, ne vemo zakaj.

(**Dr. Mošič**) je prevzel vso advokatsko kancelijko dr. Costovo, ter bode tudi prvi koncipijent pokojnega, g. dr. Papež, tu znan izvrsten jurist vstopil pri dr. Mošetu, kateri prevzame tudi drugo kancelijsko osobje dr. Coste. Sl. N.

(**Trgovinska zbornica Kranjska**), katere je vsled goljufij sestavljena in ne postavno voljena, kakor smo še vedno in vsak dan pred porotniki dokazati pripravljani, se je v ponedeljek konstituirala in volila g. D r e o za predsednika in K. Lekmana za podpredsednika.

(**Trgovinska zbornica goriska**) je objavila sledečo okrožnico. S 1. februarjem se bo začelo pri mestnem uradu pregledavati tudi instrumente za mero in tehtanje napravljene po novem metričnem sistemu. Nova mera pride s 1. januarjem 1876 v obligatorično veljavo, sicer pa je vpeljana fakultativno tudi uže prej in se sme uže letos vpeljati. Kupčijska zbornica nasvetuje trgovcem, da tedaj uže precej začinjajo uvajevati novo mero, da ne bodo po tem nastale zmešnjave po nakratnem vpeljanju in da se sploh ljudje počasi navadijo na to novost. Posebno pa velikimi trgovcem, ki razpošiljajo cenike, zbornica nasvetuje, da cene vredé po novi meri.

V tem obziru tudi mi opominjamo trgovce, da ne odlašajo in se uže zdaj uče prilagoditi po novi meri, ker drugače jim bos 1. januarjem ta koristna novost jako sitna in jim bode napravila največe zadrege.—

(**Stipendije**) so se podelile 1. feb. na izobraževališči v Gorici, in sicer na slovenskem oddelku tako-le: V I. letu so dobili 3 po 100 gold., ostali po 50 f.— V II. letu 4 po 150 for., drugi po 100.— V III. letu 4 po 150, 1 po 100 gold.—Vsekako lepe vsote to, a vlada menda uže ve, kaj dela, kajti dobre stipendije edino še mogo zrabiti naše mladeniče, da se posvete učiteljskemu stanu, ter se tako vsaj deloma v okom prijede dandanašnjemu velikemu pomanjkanju učiteljev!—

(**Beseda v Dornbergu**) bila je — kakor se nam piše — jako lepa. Kakor vsakokrat, tudi takrat so se posamezne točke programa na občno zadovoljnost izvršile. Mi čestitamo vrlim Dornberžanom, ter želimo, da bi je tudi drugod po deželi posnemali.

(**Popravek**) V let. 3. listu „Soča“ natisneno „Oznaniilo“ naj se tako izvoli popraviti, da ne v Sežani, ampak v Gorici prodaja čitalnični čuvaj „Zoro“ od leta 1873 in 1874.

(**Živalska kuga**) je blizo Okrajno glavarstvo je izdalo sledečo okrožnico: Vsled telegrama e. k. namestništva v Trstu od večerajšnjega dne, vnela se je goveja kuga v Povirju pri Sežani.

To se naznanja sl. županstvu v nemadno razglašenje.

(**Ubij**) Iz Kopra se nam piše: 1. t. m. ob 8 ur zjutraj šel je stražnik Anton Čej (doma iz Ravnice nad Solkanom) v tukejšnji jetnišnici odpirat jetnikom, da bi se malo sprehajali po dvorišči. Jedva pak Čej duri prve sobe odprši, skoči nanj jetnik, ter ga s špicastim železom tako vdari ob vrat, da mu ga železo skozi in skozi prodré, kar je, se ve, to imelo za nasledek, da je v 8 minutah dušo zdhnil. Morilec je Tržačan, kakih 18 let star in je menda že glasovit radi dudodelstev.

Govori se, da je bil ubijalec podšuntan o 1 nekotih drugih jetnikov, da naj se žnese nad kakim „višim“ ki imajo opraviti pri jetnišnici, in to zato, ker je bilo pomiloščenih kakih 20 jetnikov — Dalmatinov, a nobeden Tržačan. Govorica tudi gro, da smrtni vdarec nij bil namenjen ranjcemu, ampak nekemu drugemu, kateri je navadno vsak dan duri odpiral. V hitrici i strasti ubijalec nij bil zapoznal prave osebe.

(**Nesreča**) V ponedeljek zvečer peljal je goriški kočijaž J. G. nekega gospoda v svojem „brumu“ nekam. Dospelši do kapucinske cerkve, se konj preplaši. Kočijaž hoče konja z vajeti vkrotiti, a ker nij imel za to dovolj moči, ga konj z uždami vred potegne z njegovega sedeža. Nesrečnež pri tem telebi na tla, si hudo pokveči nos, ter tudi eno roko zelo rani.

Ranjenea so odpeljali domov, kjer ga je se žalostjo sprejela družina. —

Uredništvo: Gosp. J. T. v R: Prihodnjic. — Gosp. dopisniku iz „soške doline“ in „Verdelj“: Nij bilo prostora za danes — A P. v G: Prihodnjic.

Pod garancijo, popolnega stanovitnega uspeha.

Gotovo pomoč

v vsih se tako težavnih slučajih brez injekcij in živega srebra ali joda dodelijo tako zvani imenitni

PREPARATES MINERALES

v zvezi z Gelatine-Matico,

in sicer doza I. pri sifilitičnih boleznih, zastaralemu toku, strikturah, izpahinjenah in ranah na nosu v ustih in vratu. Cena f. 5. a. v.

Doza II. pri moški slabosti (Impotenz) posebno kot nasledek onanije, epileptičnih napadov, sušici hrtauca i. t. d. Cena f. 10. — a. v.

Konečno doza III. pri ženskih boleznih, belem toku, zaostajanju čiščenja, nerodovitnosti zlatenci, primankanju krvi, slabosti telesni in duševni i. t. d. Cena f. 5. — a. v.

Omenjeni leki, katerih vsa je prav lahka dobe se nepokvarjeni po

Speditions-Comtoir für Export-Artikel

Berlin, C., Breite Strasse 12.

Pošiljatelj in dopisovanje natančno in tajno. Pri naročbi naj se blagovoljno popiše bo-lezen Povzetja v Avstrijo niso dopuščena.

Pod garancijo, popolnega stanovitnega uspeha.

Javna zahvala

Podpisani izrekam serčno zahvalo č. g. **Dr. Martinu Keršovan-u**, kateri me je se svojo zdravniško izverstnostjo iz prav hude bolezni, v kratkem popolnoma ozdravil.

Ob enem ga tudi vsem priporočam kot izvrstnega zdravnika.

V Renčah dne 4. svečana 1875

Peter Mozetič.

„Battistich-eva“

gostilnica v Solkanu se daja z 1. junijem t. l. v najem.

Naznanilo

S tem naznanjamo p. t. občinstvu, da smo Tržaško podružnico banke Slovenije s 1. prosincem t. l. spremenili v glavni zastop omenjenega zavoda in mestu bivšega tajnika g. Broda imeovali glavnega zastopnika gosp.

Miroslava Jož. Segalo

prejšnjega uradnika podružnice.

Priporočamo tedaj novega g. glavnega zastopnika, da ga p. t. občinstvo izdatno podpira.

Ravnateljstvo prve občne zavarovalne banke „Slovenije“ v Ljubljani.